

Kdo osobně zažil výstupy undergroundového básníka **IVANA MAGORA JIROUSE** při jeho hospodských extempore, kdy zároveň pil, recitoval své verše a svlékal se do naha, nikdy na to nezapomene. A kdo si tento zážitek chce připomenout v očistěné, nicméně stejně strhující formě, může se kochat výjimečným výkonem Jana Kolaříka v Magorovi, představení, které napsal a v Brně režíroval Ivo Krobot.

Táta, manžel a Magor Jan Kolařík

JANA SOUKUPOVÁ

Je to potěší, co brněnské Divadlo U stolu na Sklepní scéně Centra experimentálního divadla hostí Krobotovu hru s Janem Kolaříkem v hlavní roli. A pokaždé to je zážitek. Ať hraje Hantů v adaptaci Hrabalovy Příliš hlučné samoty nebo primitivního zastavárnicka v Dostojevského Něžné. Mistrovský výkon však podal především v roli básníka a undergroundového ducha Jirouse, který si za normalizace odseděl z tuzemských disidentů jeden z nejdelších trestů. Ve zvlášť obtížné roli neopakovatelného tvůrce, jehož osobní nepřizpůsobivost si ještě mnozí živě pamatují, by bylo snadné sklouznout k parodii nebo jen k prosté nedostatečnosti při ztvárnění natolik silné osobnosti.

Jenže Kolařík dokázal vdechnout život předloni zesnulé básnické i lidské sopce, která žila se zničující intenzitou. Kolaříkovi díky jeho výkonu věříme i to, že Magor nemohl žít jinak ani jako autor opravdových veršů, ani jako člověk bezmezně svobodný, a proto vlastně sobecky sebestředný.

Kdo je herec, který tohle pochopil a dokázal zahrát? Který do té míry neopakovatelně ztvárnil i generála Sněgírova ve hře Divadla Husa na provázku Bratři Karamazovi: Vzkříšení, že si ho k hercům Dejvického divadla vybral režisér Petr Zelenka pro svůj film Karamazovi. A jehož sugestivní, přesně odstíněná dikce je nezapomenutelná například v adaptaci románu Thomase Manna Doktor Faustus, kterou vloni režíroval Jan Mikulášek. „Serenus Zeitblom ovládne jeviště, kdykoli na něj vstoupí,“ napsala v recenzi pro Divadelní noviny Veronika Steffanová. „Jan Kolařík zářil už jako Maestro ve výše zmíněné inscenaci (*Maestra a Markéta – pozn. red.*) a ani tentokrát nezklamal. Zatímco při deklamování pravd z Mannova románu skrze ústa jiných herců může divákova pozornost uletět kamsi mimo sál, Kolařík nikdy nenechá člověka ani na okamžik vydechnout.“

Koncert. Jan Kolařík a Petra Bučková jako Ivan Magor Jirous a jeho dcera Františka v představení Magor aneb Na Smíchovské byl heaven brněnského Divadla U stolu.

Z recitačního kroužku na Provázek

„Vyrůstal jsem v Drmovicích u Vyškova, kde jsem recitoval verše na vítání občánků už coby dítě školkou povinné, a to se mi hrozně líbilo,“ vzpomíná Jan Kolařík. „Taky můj děda Vojtěch hrál divadlo, třeba v kupletu Americká holčina dal řadě chlapů na hlavu žebříky a pak je ‚holil‘ za pomoci kýblu šlehačky. A v drmovickém kině čtyřicet let promítal filmy.“

Od deseti let žil s maminkou a otčímem v Brně, kde se v recitačním kroužku jundrovské školy potkal se svými vrstevníky, dnešním principálem pražského Divadla Kašpar Jakubem Špalkem a s hercem Tomášem Herfortem. „S těmi jsme jezdili na různé recitační soutěže a přetahovali se v nich spolu o prvenství. Kuba Špalek mě pak přitáhl do Dětského studia Divadla na provázku, ze kterého jsem musel brzy odejít, protože jsem se dostal na brněnskou konzervatoř,“ vysvětluje Jan Kolařík. Tehdejší umělecké školy totiž nepovolovaly studentům, aby si jinde „kazili styl“.

Zato mohl vzhledný sedmnáctiletý mladík hrát v pověstných brněnských televizních pohádkách prince. A ještě z konzervatoře ho někdy v roce 1988 přetáhl režisér Peter Scherhauser na půlúvazek za osm stovek rovnou do Divadla na provázku. Podobné mladíky tam hrával do té doby Petr Maláč zvaný Atýsek, jenomže tomu už tehdy docházely lidské i zdravotní síly.

„Takže místo na pražskou DAMU jsem na jaře roku 1989 vyrazil s Provázekem na několik měsíců do světa na Mir Caravane, divadelní putování po tehdy jinak vlastně nedostupných, neboť západních státech. Což byl skvělý zážitek, protože jsem mohl porovnat režim v Rusku, Polsku, západním a východním Německu, Dánsku, Švýcarsku a Francii. Prvně jsem tam viděl, jak má někdo strach o práci, ale taky, co je to svoboda,“ vzpomíná Jan Kolařík. A vypráví o dvou slovenských mechanících, kteří divadelníky doprovázeli nejspíš i jako dohlížitelé Státní bezpečnosti. „Oni nám luhali! Celý

život nám luhali!“ kvíleli tihle nešťastníci zpracovaní československou totalitní výchovou, když zírali do plných výloh západních obchoďáků.

V devět ráno mám na složenky

Ve třidevadesátém roce Kolařík odešel ze stálého provázkovského angažmá na volnou nohu s příslibem, že bude na Provázku hrát i nadále. „Tehdy už tolik neplatilo, že kdo z Divadla na provázku odejde, je zrádce a nesmí se tam vrátit,“ usmívá se. „Ale i tak jsem byl podělaný hrůzou, že to neustojím,“ líčí, s jakými obavami se rozhodoval pro svobodné povolání. Tehdy už totiž byl ženatý a otec dvou malých dětí, jednoho ročního a druhého několikaměsíčního. Dcery se totiž narodily necelý rok po sobě. „Moje žena otěhotněla doslova pár týdnů po prvním porodu a naše holky jsou deset měsíců od sebe, jedna 1. října 1992 a druhá 5. srpna 1993. Takže když jsem znovu přišel do spořitelny, aby mi za další dítě umazali dluh z novomanželské půjčky, řekli mi, že na to nemají tabulky,“ vypráví herec. Z dcer v bance nakonec udělali dvojčata. Třetí dítě, syn, se manželům Kolaříkovým narodil takřka s desetiletým odstupem. „Moje žena je povoláním dětská sestra, porodní bába. S dětmi byla doma čtrnáct let, protože navíc vážně chronicky onemocněla. Ale hodně sportuje, opravdu dře, osmdesát kilometrů jede na kole, načež sesedne, aby dvě hodiny bruslila a dvě hodiny hrála tenis, než zasedne na rotoped,“ usmívá se herec.

O své ženě mluví vůbec s velkým respektem a úctou. „Zachránila mě po všech stránkách. Do nějakých dvaceti let, než jsem ji poznal, jsem žil strašný život. Večírky a litry pití. A spousty holek,“ vypráví. A tehdy jako kytarista brněnské kapely Hlavou dolů, pro niž psal texty Arnošt Goldflam, Kolařík oslovil dalšího člena skupiny, bubeníka Alberta Krejčího: „Ty jsi takový hezký člověk, nemáš švicu (sestru)?“ Krejčí měl, dokonce dvojčata. „Tak jednu doveď na zkoušku,“ poprosil ho herec. „Albert ji přivedl a od první minuty to bylo jasné. Začali jsme spolu chodit symbolicky na Prvního máje a ona prý také od té chvíle věděla, že se mnou chce mít děti,“ vzpomíná Jan Kolařík.

Rodinu dlouhá léta živil sám. Kromě divadla také dabingem, ve kterém začínal už v roce 1983 ještě jako student. Dvacet let moderuje i pořad Ranní show na rádiu Krokodýl. „Já jsem totiž držák. A tak už dvacet let vstávám v pět a o půl šesté v rádiu začínám. Ale taky vím, že když mám v devět odvyšláno, už jsem vydělal na složenky. Pak mám od desíti dopoledne v divadle zkoušku, ve dvě jdu na dabing, večer mám představení a někdy ještě koncert,“ vypočítává a znovu pěkně mluví o své ženě, díky které není jeho životospráva tak zkázonosná, jak vypadá. „Nikdy jsem nemusel jít po hospodách. Snažím se otočit doma, a když odpoledne nemám moc práce, spím ještě po obědě, jako miminko,“ usmívá se a dodává, že na pivo sice i dnes zajde skoro den-

Chtěl jsem mít vždycky takový hezký život, jako měla moje drnovická babička s dědou. Se spoustou lásky.

ně, ale ne na dlouho, protože by to při svém životním rozvrhu jednoduše nezvládl.

Bible z Magorova pohřbu

„Chtěl jsem mít zkrátka vždycky takový hezký život, jako měla moje drnovická babička s dědou. Se spoustou lásky. Můj děda žil ještě deset let po mozkové mrtvici. Ačkoliv byl skoro slepý a nic si nepamatoval, babička o něj celou dobu pečovala. A tři dny před jeho smrtí, když ho ta moje maličká babička táhla na zádech na záchod, jsem viděl, jak jí děda s uznáním a láskou hladí prsa. A to bylo nádherné. Moje babička byla taková panenka svatá,“ dodává.

Možná i tohle mu umožňuje zahrát přesvědčivě jurodivého a do krajnosti citlivého undergroundového básníka Magora. „Myslím si, že každý herec v sobě má několik postav. Marlon Brando říká, že ti nejlepší tak pět, vynikající tři a slušní třeba dvě. Stačí pak jen hmatnout do příslušného šuplíku.

Ale také jsem několikrát byl na Magorově čtení. A viděl jsem ho, jak se v pražské hospodě pod kostelem svatého Jiljí blízko Staromáku svlékl do naha. Tehdy jsem se ho bál, divočáka, tak divoký já jsem nikdy nebyl. Navíc mi nedělá dobře být svědkem skandálu. Jenomže, když Magor četl své verše, bylo to dokonalé,“ svěřuje se.

Vzpomíná i na poslední brněnské Magorovo čtení při letním literárním festivalu pár měsíců před jeho smrtí: „Předčítal nám verše ze sbírky Okuje a já měl najednou pocit, že se těmi básněmi s námi loučí. A když jsem pak na jeho pohřbu v kostele viděl asi sedmdesátiletou opilou paní v kloboučku, jak vykřikuje, co se to tam na kůru, kur-a, hraje za srač-y, když tam mají hrát Plastici (*undergroundová kapela The Plastic People of the Universe, která zhudebňovala i Magorovy verše – pozn. red.*), uvědomil jsem si, jak by se tahle scénka Magorovi líbila. Koupil jsem si pak vedle v obchůdku Bibli a anýzový i diviznový sirup, abych měl na Magorův pohřeb památku. A když jsme ho pak v průvodu za rakví doprovázeli na hřbitov, s Ivem Krobotem nás už tenkrát napadlo, že chceme udělat představení s Magorovými texty. Kde ho nebudeme adorovat, ale připomeneme, jak velkou tady Ivan Jirous zanechal stopu nejen tím, co napsal, ale hlavně svým nekompromisním postojem,“ vypráví Jan Kolařík.

Autorka je publicistka, stálá spolupracovnice MF DNES

Foto: Jiří Salík-Sláma, MAFRA

Jan Kolařík

Narodil se 21. ledna 1968 ve Vyskově. Vyrůstal v Drnovicích, žije v Brně, kde začal docházet do dramatického kroužku paní Koutné. Od roku 1982 byl členem Dětského studia Provázku (první představení, v němž na Provázku hrál, bylo Svít, svít, má hvězdo). Vystudoval brněnskou hereckou konzervatoř. Od roku 1988 v Divadle na provázku (po převratu Divadlo Husa na provázku) v angažmá. V roce 1993 odešel na volnou nohu. V roce 2008 ho režisér Vladimír Morávek podruhé angažoval mezi kmenové členy souboru Husy na provázku. Je vcelku hojně využívaným dabérem jak pro filmy, tak pro televizní seriály. Zahrál si například v televizních filmech Domina (2009) a Definic lásky (2012), v TV seriálu Okno do hřbitova (2011) či ve filmech Karamazovi (2008), Muži v říji (2009), Posel (2012).